Dokumentą elektroniniu parašu
pasirašė MINDAUGAS,DOCAITIS
Data: 2026-11-03 17:05:52

Taikus žmonių judėjimas už gyvosios gamtos išsaugojimą VšĮ „Girių inspekcija“

Kodas 306625563, Didlaukio g. 42-8, LT-08330 Vilnius, tel. +370 679 34089, el. paštas giriuinspekcija@gmail.com

LT487189900010700257

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijai

El. p. info@am.lt; karolis.kincius@am.lt

PASTABOS IR PASIŪLYMAI

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS 2010 M. LIEPOS 21 D. NUTARIMO NR. 1133 „DĖL ŽALIŲJŲ PIRKIMŲ TIKSLŲ NUSTATYMO IR ĮGYVENDINIMO“ PAKEITIMO

2026 m. lapkričio 3 d. Nr. GI-2026-11-03-05

Vilnius

TAIS Nr. 26-13590: https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/90300581c95711f1a660f4c5849bb525

VšĮ „Girių inspekcija“, gindama gamtos ir visuomenės interesą, teikia pastabas dėl projekto, kuriuo siūloma iš esmės pakeisti žaliųjų pirkimų prievolės apimtį. Žalieji viešieji pirkimai yra svarbus valstybės poveikio medienos, biokuro ir kitų gamtinių išteklių paklausai instrumentas. Todėl reikalavimų susiaurinimas turi būti vertinamas pagal realų poveikį, o ne laikomas vien techniniu reguliavimo patikslinimu.

1. Išsaugoti galiojančią 100 procentų žaliųjų pirkimų prievolę.

Galiojančio nutarimo Nr. 1133 1 punktas įpareigoja perkančiąsias organizacijas taikyti žaliųjų pirkimų reikalavimus visiems pirkimams, išskyrus nustatytas išimtis; nuo 2023 m. siektina tokių pirkimų apimtis – 100 procentų. Projekto naujos redakcijos 1 punktas šią prievolę pakeistų pareiga taikyti tik minimalius aplinkos apsaugos kriterijus ministro nustatytose produktų grupėse. Tai reikštų esminį žaliųjų pirkimų politikos susilpninimą, o ne techninį patikslinimą. Aplinkos ministerijos lydraštyje nurodoma, kad 2025 m. žalieji pirkimai sudarė 98,3 proc. pirkimų vertės, tačiau projekto poveikio vertinimas neatliktas. Nėra pagrįsta, kodėl beveik pasiektas visuotinis tikslas turėtų būti panaikintas.

Siūlome projekto naujos redakcijos 1 punkte išsaugoti galiojantį visuotinio žaliųjų pirkimų reikalavimų taikymo principą: po išimčių sąrašo vietoje siūlomos sakinio pabaigos įrašyti:

„turi taikyti žaliųjų pirkimų reikalavimus ne mažiau kaip 100 procentų tokių pirkimų. Produktų grupėms, kurioms žaliųjų pirkimų reikalavimuose nustatyti minimalūs aplinkos apsaugos kriterijai, šių kriterijų taikymas yra privalomas.“

2. Neleisti susidaryti aplinkosauginių reikalavimų spragai medienos ir miško biomasės pirkimuose.

Medienos gaminių ir ypač miško biomasės kuro atveju svarbi ne tik tiekimo grandinės sertifikacija, bet ir žaliavos kilmė, teisėtas kirtimas, poveikis saugomoms buveinėms bei medienos naudojimo pakopiškumas. FSC

ar PEFC sertifikatas savaime neįrodo, kad žaliava nebuvo paimta iš gamtiniu požiūriu vertingų senųjų miškų. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2023/2413 pakeistos Direktyvos (ES) 2018/2001 3 straipsnio nuostatos skatina biomasės naudojimo pakopiškumą; Reglamento (ES) 2024/1991 12 straipsnis pabrėžia miškų biologinei įvairovei svarbius rodiklius, įskaitant negyvą medieną. Šie aktai savaime nenustato konkretaus viešojo pirkimo kriterijaus, tačiau pagrindžia poreikį užkirsti kelią netvariems tiekimo sprendimams.

Siūlome prieš priimant projektą užtikrinti, kad medienos ir miško biomasės pirkimams liktų taikomi privalomi, patikrinami žaliavos kilmės, teisėtumo ir gamtosauginių apribojimų laikymosi kriterijai. Vien sertifikato pateikimo neturėtų pakakti: kai kyla pagrįsta rizika saugomoms vertybėms, turi būti galima pareikalauti medienos kilmės ir tiekimo grandinės duomenų. Šiuos specialiuosius kriterijus tikslinga įtvirtinti aplinkos ministro žaliųjų pirkimų reikalavimų apraše, o nutarimu išlaikyti bendrą pareigą juos taikyti.

3. Paskelbti projektu numatomo susiaurinimo poveikio vertinimą.

Prašome iki projekto priėmimo TAIS paskelbti vertinimą, kokią 2025 m. pirkimų vertės ir skaičiaus dalį apėmė siūlomos privalomos produktų grupės, kiek pirkimų nebeturėtų aplinkosauginių reikalavimų ir koks būtų pokytis medienos bei biokuro kategorijose. Be šių duomenų negalima patikrinti, ar išlaikomas žaliųjų pirkimų politikos veiksmingumas.

Vadovaudamiesi Teisėkūros pagrindų įstatymo 9 straipsnio 5 dalimi, prašome šias ne per TAIS pateiktas pastabas perkelti ir paskelbti TAIS, pateikti motyvuotą jų įvertinimą ir apie sprendimus informuoti el. paštu. Tai atitinka ir Orhuso konvencijos 8 straipsnyje įtvirtintą visuomenės dalyvavimo rengiant vykdomosios valdžios norminius teisės aktus principą.

Pagarbiai

VšĮ „Girių inspekcija“ vadovas Mindaugas Docaitis